

עת"א 29443/04/23 - שלמה אסולין נגד משטרת ישראל/ שירות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי בחיפה

11 מאי 2023

עת"א 29443-04-23 אסולין(אסיר) נ' משטרת ישראל/ שירות בתי הסוהר

בפני עותר	כב' הנשיא רון שפירא
נגד משיב	שלמה אסולין (אסיר) ע"י ב"כ עו"ד אביב רונן (סנגוריה ציבורית)
	משטרת ישראל/ שירות בתי הסוהר

פסק דין

הרקע לעתירה וטענות הצדדים:

בפני עתירת אסיר שהגיש העותר נגד ההחלטה לסווגו כעצור טעון הגנה והחזקתו בהפרדת יחיד. בתחילה הוגשה העתירה נגד הסיווג כעצור בהפרדה ולאחר מכן נוספו טענות לעניין סיווגו כטעון הגנה.

העותר הינו עצור פלילי עד להחלטה אחרת בת"פ 16567-01-23 (בימ"ש שלום לתעבורה חיפה) החל מתאריך 29.01.23, במסגרתו יוחסו לו עבירות של נהיגה בזמן פסילה, אי ציות לשוטר במדים או שוטר שהזדהה, נהיגה בקלות ראש ונהיגה ברכב ללא ביטוח. ריצה מאסרים קודמים. מוחזק כעצור התראה וסג"ב ומוחזק בהפרדת יחיד.

העותר טוען כי ההחלטה לסווגו כעצור הפרדה התקבלה ללא הצדקה. העותר אינו מסכים לטענה כי הוא מסוכסך עם אסירים או עצורים אחרים וסבור שניתן להשיג את מטרת ההגנה עליו באמצעים פחות פוגעניים כגון השמתו באגף טעוני הגנה ולא בתא הפרדה. השמתו בתא הפרדה פוגעת בעותר שכן הוא מבודד חברתית במשך כל שעות היממה. לטענתו, זכויות שונות הניתנות לשוהים באגפים אחרים אינן ניתנות לשוהה בתא הפרדה, כמו הזכות לשימוש בטלפון שמצומצמת לשעתיים ביום והזכות לביקורים מצומצמת בהיקפה. כן נטען כי האפשרות להשתלב בהליכי טיפול במעצר אינה קיימת בתא הפרדה. המידע המודיעיני אינו קשור לסיכון בכל בתי הכלא אלא רק לקישון. העותר הגיש בקשה להעבירו לכלא אחר אך הבקשה נדחתה בשל שיקולים כליאתיים. החזקה בהפרדה צריכה להיות מוצא אחרון ואם אפשר להעבירו לכלא אחר שבו לא ישהה בהפרדה אז צריך לעשות זאת.

המשיב טוען כי העותר מוחזק בהפרדת יחיד בהתאם להחלטת הגורמים המוסמכים, לתקופה של 30 ימים, בשל חמ"ן רב בדבר מעורבות שלילית, סכסוכים וכוונות לפגיעה. עסקינן בעותר שהוגדר כטעון הגנה והוחזק באגפי הפרדה במעצריו ומאסריו הקודמים, לרבות מאסרו האחרון ממנו שוחרר כ-3 שבועות טרם כניסתו למעצרו הנוכחי. נטען כי

עמוד 1

בשלב זה לא קיימת חלופה אחרת זולת החזקתו בתנאי הפרדת יחיד לצורך שמירה על שלומם וביטחונם של האסיר או אסירים אחרים וכן מניעת פגיעה ממשית במשמעת ובאורח החיים התקין של בית הסוהר. נטען כי למשיב סמכות להורות על החזקת אסיר בהפרדה כאשר מתקיימות העילות המנויות בפקודת בתי הסוהר. כל החלטה מנהלית המתקבלת בנושא זה הינה קצובה בזמן ונתונה לפיקוח של הגורם המוסמך אצל המשיב, אשר בוחן תדיר קיומן של חלופות אחרות, בייחוד ככל שתקופת ההפרדה הולכת ומתארכת. נטען כי מדובר בעותר אשר לאורך מאסריו ומעצריו הקודמים הוגדר כטעון הגנה והוחזק בתנאי הפרדה בהתבסס על עמדת גורמי המודיעין. במאסרו האחרון פנה העותר בבקשה להפרידו מאסירים אחרים בשל חששו מפגיעה בו. מעמדת גורמי המודיעין עולה כי בעניינו קיים צבר רב של חמ"ן שלילי בדבר מעורבות והתנהגות שלילית, כוונות לפגיעה וסכסוכים. לכן הוחלט על החזקתו בתנאי הפרדה לצורך שמירה על שלומו ושלום אסירים אחרים. בשלב זה לא ניתן להשיג את תכלית ההפרדה בדרך שפגיעתה פחותה. התנהגותו של העותר שלילית. בחודש 03/23 תקף אסיר אחר ובחודש 04/23 הצית מגבות בתאו. העותר מקבל את מלוא הזכויות המוקנות לו בהתאם לפקודות ולנהלים. ההחלטה הינה סבירה ואין מקום להתערב בה. לעותר סכסוכים רבים ומידע שלילי רב. בשלב זה אין חלופות אחרות אפשריות. לא ניתן כרגע להעבירו מקישון כי נדרש להקצות עבורו תא הפרדה. יכולות ההשמה בעניינם של עצורי הפרדה הן מאוד מוגבלות.

במהלך הדיון הובהר כי העותר מבקש להסיר גם את סיווגו כטעון הגנה וגם לבטל את החזקתו בהפרדה לכן התבקשה התייחסות ב"כ הצדדים לעניין הסיווג כטעון הגנה, דבר שלא צוין בעתירה.

בתגובה משלימה שהגיש המשיב לאחר הדיון נכתב כי ביום 08.05.23 הורה הגורם המוסמך על הארכת הפרדתו של העותר למשך 30 ימים נוספים החל מיום 10.05.23 וזאת מן הטעמים שפורטו בתשובת המשיב לעתירה. באשר לבקשת העותר להסיר סיווגו כטעון הגנה הפנה המשיב לפקודת נציבות 04.04.00 בעניין אסירים טעוני הגנה וטען כי העותר הוגדר ביום 08.02.23 כטעון הגנה וזאת, בין השאר, בגין מידע מודיעיני שמצביע על כוונות לפגיעה וסכסוכים. הגדרתו של אסיר טעון הגנה תיבחן אחת ל-18 חודשים מיום הגדרתו. קיימים מצבים בהם אסיר יוגדר כאסיר טעון הגנה בשל המסוכנות הנשקפת כלפיו ובמקביל יוחלט על החזקתו בתנאי הפרדה בשל אחת העילות המנויות בפקודה, כגון מסוכנות הנשקפת מהאסיר כלפי אחרים, כפי שהוא המצב בעניינו של העותר, כך שהתכלית שבבסיס ההגדרות שונה. המשיב טוען כי בהתקיים העילות המנויות בפקודות הרלוונטיות בעניינו של העותר, קיימת חשיבות מכרעת להגדרתו בהתאם, למען שמירה על שלומו ושלומו של אחרים וההחלטה אודות סיווג משרתת את המשיב במשימתו לניהול תקין של בית הסוהר ונתונה לשיקול דעתו. המשיב טוען כי ההחלטות שהתקבלו בעניינו של העותר מתבססות על תשתית ראייתית מנהלית מוצקה ומצויות במתחם הסבירות ואין להתערב בהן.

העותר טוען בתגובה לטענות המשיב לעניין סיווגו כטעון הגנה כי הגדרת אסיר כאסיר הפרדת יחיד מייתרת את הגדרתו כטעון הגנה, שכן ניתנת לו רמת שמירה וביטחון מירבית כאסיר בהפרדה. נטען כי הגדרת אסיר כטעון הגנה מייתרת את הגדרתו כאסיר התראה והגדרתו כאסיר בהפרדת יחיד מייתרת את הגדרתו כטעון הגנה. הגדרת אסיר כאסיר הפרדה היא למטרת שמירה על שלומם או בריאותם של האסיר או אסירים אחרים ומטרה זו מכילה אותה מטרה שבהגדרת טעון הגנה. לכן אין הצדקה להגדרת העותר כטעון הגנה ויש להורות על ביטולה.

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים ועיינתי במסמכים שהוגשו לעיוני, הגעתי למסקנה כי יש מקום לקבל את העתירה חלקית באופן שבו יוסר לעת הזאת סיווגו של העותר כטעון הגנה כאשר תהיה פתוחה האפשרות לשקול את הצורך בחידוש הסיווג בכל עת, כפי שיפורט להלן.

"החזקתם של אסירים בבית סוהר והעקרונות החלים עליה מוסדרים, ראשית לכול, בפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 (להלן: פקודת בתי הסוהר), ובהמשך לכך בנהלים של שירות בתי הסוהר (להלן: שב"ס) (המכונים "פקודות נציבות")" [רע"ב 5754/15 מילאד חטיב נ' שירות בתי הסוהר (02.07.2017)].

סעיף 19א' לפקודת בתי הסוהר מגדיר מהו אסיר בהפרדה. על פי סעיף 19ב' לפקודת בתי הסוהר, אסיר יוחזק בהפרדה ככל שמתקיימת בעניינו אחת מהעילות המנויות בסעיף, שביניהן שמירה על שלומם או בריאותם של האסיר או של אסירים אחרים וכן מניעת פגיעה ממשית במשמעת ובאורח החיים התקין של בית הסוהר, וזאת ככל שלא ניתן להשיג את מטרת ההפרדה בדרך אחרת [ראו גם רע"ב 7047/17 חן זיו נ' שירות בתי הסוהר (30.10.2017)].

כפי שנכתב במסגרת עת"א (נצ') 22187-06-17 **מיכאל לוי (אסיר) נ' מדינת ישראל** (16.08.2017), אליה הפנה ב"כ העותר, פקודת הנציבות בעניין החזקת אסירים בהפרדה שמספרה 04.03.00 קובעת כי אסיר שנמצא בהפרדת יחיד מוחזק בנפרד מכלל האסירים בכל שעות היממה בתא כשהוא לבדו (סעיף 1.4.א) בתא המיועד להחזקת אסיר בהפרדה (סעיף 4.ג). באגף הפרדה ברמת ביטחון "מרבי על" בו מוחזקים אסירים בתנאי הפרדה (סעיף 4.ד).

נקבע בפסיקה כי **"... החזקת אסיר בתנאי הפרדה היא בבחינת חריג לעיקרון לפיו, דרך כלל, יוחזק אסיר ביחד עם כלל האסירים. עקרון זה נובע מההכרה, כי לאסיר עומדת זכות לקיום אנושי בסיסי בין כתלי הכלא, בכפוף להגבלות המתחייבות מצרכי המאסר עצמו ושלילת החופש האישי הנובעת ממנו. חיים בסביבה אנושית הם צורך חיוני לאדם, וניתן לשלול אותם או להגבילם רק בהתקיים טעמים מיוחדים וכבדי משקל לכך. גם בהתקיים טעמים כאלה, על החזקת אסיר בהפרדה להצמצם אך למשך הזמן ההכרחי לכך, ועל הרשות המוסמך לבחון באופן רצוף את המשך הצורך וההצדקה בהפרדה, מתוך הכרה בחובה לצמצם ככל הניתן את הפגיעה באסיר..."** [רע"ב 10/06 דוד אטיאס נ' שירות בתי הסוהר (09.05.2006)]. ראו לעניין זה גם רע"ב 7441/18 **מחמד נאשף נ' שירות בתי הסוהר** (20.02.2019); רע"ב 7047/17 הנ"ל].

סעיף 5א. לפקודת הנציבות קובע את מטרות ההפרדה בהתאם למטרות שנקבעו בסעיף 19ב' לפקודת בתי הסוהר כמפורט לעיל. ההפרדה נקבעת לתקופות קצובות בהתאם למפורט בפקודת הנציבות, תוך קיום הפרוצדורה הקבועה לעניין זה והאסיר רשאי להגיש השגה על החלטה בעניין הפרדה. בהתאם לסעיף 18, מצא הגורם שהחליט על הפרדה כי אין צורך בהמשך החזקתו של אסיר בהפרדה, יורה על ביטול ההפרדה. כמו כן, קיימות בפקודת הנציבות הוראות ברורות לגבי ניהול אגף הפרדה ויומן אגף. אסיר בהפרדה ישולב במרכזי החינוך והתעסוקה בבית הסוהר רק במקרים חריגים, כאשר אין בכך לסכל את מטרת ההפרדה, ועבור אסיר המוחזק בהפרדה תבנה תכנית לימוד להקניית השכלה, מותאמת ככל האפשר לתנאי ונסיבות החזקתו בנפרד (סעיף 29). קיימות הוראות מיוחדות גם לעניין לימודים, תעסוקה, ביקורים, שיחות טלפון, מעקב סוציאלי, מפגשים עם בעלי תפקידים, יציאה לחופשות, ביקורת רפואית וכיוצ"ב. כלומר, קיימות הוראות ביטחון מקיפות, מפורטות והרמטיות להבטחת שלומו ובטחונו של אסיר הפרדה, במיוחד כאשר מדובר

בהפרדת יחיד, כפי שצוין בעת"א 22187-06-17 הנ"ל.

בענייננו, מעבר להגדרתו של העותר כעצור/אסיר הפרדה, הוגדר העותר גם כעצור טעון הגנה וגם כעצור התראה. הפקודה הרלוונטית לגבי אסירים טעוני הגנה הינה פקודת נציבות שמספרה 04.04.00, הקובעת כי אסירים יוגדרו כטעוני הגנה כאשר קיים חשש כי נשקפת להם סכנה מאסירים אחרים והם יוחזקו בתנאים שיבטיחו את שלומם. בענייננו של העותר טוען המשיב כי העותר הוגדר גם כטעון הגנה ביום 08.02.23 וזאת בגין מידע מודיעיני שמצביע על כוונות לפגיעה וסכסוכים. כן טוען המשיב כי קיימים מצבים בהם אסיר יוגדר כאסיר טעון הגנה בשל המסוכנות הנשקפת כלפיו ובמקביל יוחלט על החזקתו בתנאי הפרדה בשל אחת העילות המנויות בפקודה, כגון מסוכנות הנשקפת מהאסיר כלפי אחרים, כפי שהוא המצב בענייננו של העותר, כך שהתכלית שבבסיס ההגדרות שונה. המשיב טוען כי בהתקיים העילות המנויות בפקודות הרלוונטיות בענייננו של העותר, קיימת חשיבות מכרעת להגדרתו בהתאם, למען שמירה על שלומו ושלומם של אחרים וההחלטה אודות סיווג משרתת את המשיב במשימתו לניהול תקין של בית הסוהר ונתונה לשיקול דעתו.

כפי שנקבע בעת"א 22187-06-17 הנ"ל, מבחינת הנהלים המיוחדים הנוגעים לאסיר התראה ולאסיר טעון הגנה עולה כי כאשר אסיר מוחזק בהפרדה יש בכך כדי ליתן מענה להגנה לה זקוק האסיר גם כאשר מדובר באסיר טעון הגנה ולסדרי האבטחה הדרושים לגבי אסיר התראה. רמת השמירה והביטחון המרבית היא זו המוענקת לאסיר הפרדה בהפרדת יחיד. בסעיף 11.א. לפקודת הנציבות לעניין אסירים טעוני הגנה אף נקבע כי ככלל, אסירים טעוני הגנה רמה א' יוחזקו בתנאי הפרדה ויחולו לגביהם הכללים הקבועים בפקודת הנציבות 04.03.00 העוסקת ב"החזקת אסירים בהפרדה". לכן, כפי שנקבע בעת"א 22187-06-17 הנ"ל, נראה כי הגדרת אסיר כטעון הגנה מיתרת את הגדרתו כאסיר התראה והגדרת אסיר כאסיר בהפרדת יחיד מיתרת את הגדרתו כטעון הגנה. הגדרת אסיר הפרדה מחילה את הוראות הביטחון המקסימליות הדרושות להשגת המטרה לשמירה על שלומו של אסיר שהוא טעון הגנה ועל ידי הגדרתו הנוספת כאסיר התראה ניתן להוסיף הוראות ביטחון ולהשלים את החסר בהגדרת אסיר בהפרדת יחיד. לכן בנסיבות העניין, ההגדרה כטעון הגנה מיתרת וגורמת לנזק נוסף בלתי מידתי (ראו סעיף 1.ב). לפקודת הנציבות בעניין אסירים טעוני הגנה לפיו **"כיוון שלהגדרת אסיר כטעון הגנה עלולות להיות השלכות בהקשר להמשך מאסרו, יש לעשות שימוש זהיר בהגדרה זו"**. יצוין כי גם בפקודת הנציבות העוסקת בהגדרת אסיר כבעל סיכון גבוה לבריחה - סג"ב יש סעיף דומה ויש לעשות שימוש זהיר גם בהגדרה זו).

אמנם הגדרת אסיר כאסיר בהפרדה, אסיר טעון הגנה ואסיר התראה כולן מצויות במסגרת שיקול דעתו הרחב של המשיב, כאחראי על ביטחונם של האסירים ושל הציבור וההחלטות שבנדון ניתנו במסגרת שיקול דעתו של המשיב כדי למנוע פגיעה באסיר, בביטחון הציבור ובסדר במתקן הכליאה, על יסוד סביר לחשש העולה ממסוכנותו של העותר והמסוכנות הנשקפת לו. זאת ניתן לראות על בסיס החומר הסודי שהוגש לעיון ביהמ"ש, המצביע על סכסוכים שיש לעותר עם אסירים אחרים ועל התנהגות בעייתית של העותר, אשר מעמידה אותו בסיכון ועלולה לפגוע בסדר ובמשמעת במתקן הכליאה. כמו כן, בדרך כלל, ביהמ"ש לא יתערב בהחלטה בעניין זה שנמצאת במסגרת שיקול דעתו של המשיב וביהמ"ש לא יחליף את שיקול דעת שב"ס בשיקול דעתו שלו, אלא מקום שנמצאה חריגה מהותית ממתחם הסבירות [ראו: רע"ב 10/06 הנ"ל].

עם זאת, כאמור, במקרה זה, הגעתי למסקנה כי לאור המפורט לעיל אין צורך בהגדרה משולשת וניתן להסתפק בשתיים מההגדרות - אסיר/עצור בהפרדת יחיד ואסיר/עצור התראה, על מנת לענות על כל הצרכים הבטיחותיים והאחרים, כאשר גם הגדרות אלה יש לבחון מעת לעת בהתאם לנהלים ולפקודות הרלוונטיות.

אשר על כן, לאור המפורט לעיל, העתירה מתקבלת באופן חלקי באופן שתוסר הגדרתו של העותר כטעון הגנה ויוותרו ההגדרות הנוספות על כנן, בכפוף לבחינת הגדרות אלה מעת לעת על ידי הגורם המוסמך אצל המשיב בהתאם לנהלים ולפקודות הרלוונטיות. יודגש עוד כי ככל שיוסרו ההגדרות הנוספות וככל שיהיה מידע חדש המצביע על עליה בדרגת המסוכנות הנשקפת לאסיר או ממנו ממילא מוסמך שב"ס לשקול שוב את הצורך בהגדרת העותר כטעון הגנה.

המזכירות תעביר עותק לב"כ הצדדים ולעותר באמצעות שב"ס.

ניתן היום, כ' אייר תשפ"ג, 11 מאי
2023, בהעדר הצדדים.
רון שפירא, נשיא